

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Commentaria et disputationes scholastica in Summam D.
Thomae Aquinatis**

Nazarius, Johannes P.

Coloniae, 1621

Articvlvs Primvs. Vtrum hoc nomen Spiritus sanctus sit proprium nomen
alicuis diuinæ personæ.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-82303](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-82303)

to diuini intellectus, se ipsum & omnia sibi & alijs personis obiectiue representat. Nec tamen sequitur patrem & filium intelligere Spiritu sancto tanquam forma aut termino intellectiōis: sed intelligere seipsum in Spiritu sancto ut reproducta, in qua sunt pater & filius per vnitatem essentia, & per originem ac relationem. Reliqua ad huius argumenti cōfutationem necessaria videat lector in dicta nostra controuersia, & apud Suar. in allegato ultimo cap. lib. 9.

QVAESTIO XXXVI.

De persona Spiritus sancti, in quatuor articulos diuisa.

Post considerationem praedictam, considerandum est de his, quae pertinent ad personam Spiritus sancti: qui non solum dicitur Spiritus sanctus, sed etiam amor & donum Dei.

Circa Spiritum sanctum, ergo quaruntur quatuor.

Primo. Vtrum hoc nomen Spiritus sancti, sit proprium alicuius diuinae personae.

Secundo. Vtrum illa persona diuina, quae Spiritus sancti, dicitur, procedat à patre, & filio.

Tertio. Vtrum procedat à patre per filium.

Quarto. Vtrum pater & filius sint vni principium Spiritus sancti.

Ratio ordinis huius questionis, & articulorum eius inter se.

HAEC est tertia pars tractatus de personis in particulari, in qua disserit S. D. de tertia in Trinitate persona, quae est Spiritus S. cui tria conueniunt nomina. Primum est, Spiritus S. secundum est amor: tertium est donum; de quibus agit S. Th. eo ordine, quo proposita sunt. Nam Spiritus S. nomen est in sacris litteris vulgatissimum, & ceteris omnibus prima sui significatione communius, non solum quia tribus cōuenit, ut ex Augustin. dicit auctor in textu: sed etiam quia nomen spiritus ex propria significatione impulsionem, & rem nihil aut parum habentem de materia significat; quae longè cōmuniōr est, quàm amor & donum. Ratio autem amoris naturaliter prior est ratione doni; quia donum respectum connotat ad creaturam, cui donatur; qui sequitur rationem amoris in Deo, qui est prima ratio donationis.

Quatuor habet articulos haec quaestio. in Primo tractatur quid nominis Spiritus S. In secundo examinatur quid rei, quo ad radicem propriam personalis eius distinctionis à filio, quae est processio. In tertio agitur de modo processionis eiusdem Spiritus S. in ordine ad Patrem & Filium: non tantum simpliciter, sed praecipue ut exprimitur per propositiones. In ultimo articulo versat difficultatem cōsequentem determinationes secundi & tertij articuli, in quibus concluditur Spiritum S. procedere à Patre & filio, & à Patre per filium: ex quibus emergit dubitatio, an pater & filius vere sint & dici debeant vnum principium Spiritus S. an magis duo?

ARTICVLVS PRIMVS.

Vtrum hoc nomen Spiritus sanctus sit proprium nomen alicuius diuinae personae.

AD Primum sic proceditur. Videtur, quod hoc nomen Spiritus sanctus, non sit proprium nomen

alicuius diuinae personae. Nullum enim nomen commune tribus personis est proprium alicuius personae: sed hoc nomen Spiritus sancti, est commune tribus personis. Ostendit enim Hilari. 8. de Trinit. in spiritu Dei, aliquando significari patrem, ut cum dicitur, spiritus Domini super me. Aliquando significari filium, ut cum dicitur filius: In spiritu Dei eicio demonia, natura sua potestate eicere se demonia demonstrans. Aliquando de Spiritu sancti. ut ibi, Effundam de spiritu meo super omnem carnem. Ergo hoc nomen Spiritus sancti, non est proprium alicuius diuinae personae.

2 Praeterea. Nomina diuinarum personarum ad aliquid dicuntur, ut Boetius dicit in lib. 4. de Trin. sed hoc nomen Spiritus sanctus, non dicitur ad aliquid. Ergo hoc nomen non est proprium diuinae personae.

3 Prat. Quia filius est nomen alicuius diuinae personae, non potest dici filius huius, vel illius. Dicitur autem spiritus huius, vel illius hominis. ut enim habetur Num. 11. dixit Dominus ad Moyse. De spiritu tuo accipiam, tradamque eis. & 4. Reg. 2. Requeuit spiritus Eliae super Eliseum. ergo Spiritus sanctus non videtur esse proprium nomen alicuius diuinae personae.

Sed contra est, quod dicitur 1. Ioan. vlt. Tres sunt qui testimonium dant in caelo, pater, verbum, & Spiritus sancti. Ut autem August. dicit 7. de Trin. cum quaeritur quid tres? dicimus, tres personae. Ergo Spiritus sanctus est nomen diuinae personae.

Respond. Dicendum, quod cum sint duae processionis in diuino, altera earum, quae est per modum amoris, non habet proprium nomen, ut supra dictum est. Unde & relationes, quae secundum huiusmodi processionem accipiuntur, innominatae sunt, ut etiam supra dictum est. Propter quod nomen personae hoc modo procedentis, eadem ratione non habet proprium nomen: sed sicut sunt accommodata aliqua nomina ex vsu loquentium ad significandum praedictas relationes, cum nominamus eas nomine processionis, & spirationis, quae secundum proprietatem significationis, magis videntur significare alius notiones quam relationes: ita ad significandum diuinam personam, quae procedit per modum amoris, accommodatum est ex vsu scripturae hoc nomen Spiritus sanctus. Et huius quidem conuenientia ratio sumi potest ex duobus. Primo quidem ex ipsa cōmunitate eius, quod dicitur Spiritus sancti. Ut enim Aug. dicit 15. de Trin. Quia Spiritus sanctus communis est ambobus, id vocatur ipse proprie quod ambo communiter. Nam & pater est spiritus, filius est spiritus, & pater est sanctus, & filius est sanctus. Secundo vero ex propria significatione. Nam nomen spiritus in rebus corporeis quadam impulsionem & motionem significare videtur. Nam flatum, & ventum, spiritum nominamus. Est autem proprium amoris, quod moueat, & impellat voluntatem amantis in amatum. c. Sanctitas vero illis rebus attribuitur, quae in Deum ordinantur. Quia igitur persona diuina procedit per modum amoris, quo Deus amatur, conuenienter Spiritus sanctus nominatur.

Ad Primum ergo dicendum, quod hoc, quod dico, Spiritus sanctus prout sumitur in virtute duarum dictionum, commune est toti Trinitati, quia nomine spiritus significatur immaterialitas diuinae substantiae. Spiritus enim corporeus inuisibilis est, & parum habet de materia. Unde omnibus substantijs immaterialibus, & inuisibilibus hoc nomen attribuitur. Per hoc verò, quod dicitur sanctus, significatur puritas diuinae bonitatis. Si autem accipiat hoc quod dico Spiritus sanctus, in vi vnius dictionis, sic ex vsu Ecclesiae est accommodatum ad significandam vnam trium personarum, scilicet quae procedit per modum amoris ratione iam dicta.

Ad Secundum dicendum, quod licet hoc quod dico, Spiritus sanctus, sit commune toti Trinitati, non est commune alicuius personae. Quia licet nomen spiritus sit commune toti Trinitati, nomen sanctus non est commune alicuius personae. Quia nomen spiritus significatur immaterialitas diuinae substantiae, quae est commune toti Trinitati. Nomen sanctus significatur puritas diuinae bonitatis, quae est commune toti Trinitati. Sed nomen Spiritus sanctus, quod est commune toti Trinitati, non est commune alicuius personae. Quia nomen spiritus significatur immaterialitas diuinae substantiae, quae est commune toti Trinitati. Nomen sanctus significatur puritas diuinae bonitatis, quae est commune toti Trinitati. Sed nomen Spiritus sanctus, quod est commune toti Trinitati, non est commune alicuius personae.

Declinando ad finem.

Ca. 4. & sequentibus. tom. 5.

2. 27. 4. 4. ad 3.

2. 28. 4. 4.

Li. 5. de tri. c. 1. a. med. c. 1215 c. 9. circa fin. 10. 11. 3.

163.

In cor. 1.

Spiri-

Spiritus sanctus relatiue non dicitur, tamen pro relatione ponitur, in quantum est accommodatum ad significandam personam sola relatione ab alijs distinctam. Potest tamen intelligi in nomine aliqua relatio, si Spiritus sanctus intelligatur quasi spiratus.

Ad Tertium dicendum, quod in nomine filij intelligatur sola relatio eius, qui est à principio ad principium: sed in nomine patris intelligitur relatio principij. Et similiter in nomine spiritus prout importat quandam vim moriuam. Nulli autem creatura competit esse principium respectu alicuius diuine persone, sed è conuerso. Et ideo potest dici pater noster, & spiritus noster: non tamen potest dici filius noster.

Sensus quesiti.

TITVLVM explicat Cai. ex responsione ad primum argumentum dicens hic sumi nomen Spiritus S. in vi vnius dictionis.

Forma Textus.

CONCL. est. Hoc nomen Spiritus sanctus est proprium nomen diuine persone procedens per modum amoris, ex accommodatione diuine scripture. Probatur hæc conclusio dupliciter. Primo ostendendo causam siue necessitatem accommodationis. Secundo afferendo rationem conuenientie. Manifestatur necessitas ex differentia inter processionem, quæ est per modum amoris; & eam quæ est per modum cognitionis implicite significata; quoniam illa non habet proprium nomen, sed voce tantum communi nuncupatur processio; hæc verò dicitur generatio. Ex qua sequitur alia differentia inter relationes, quæ secundum dictas processionem accipiuntur; quod scilicet quæ pertinent ad processionem intellectus habeant propria nomina; quæ verò accipiuntur secundum processionem amoris, non habeant nomina propria, sed ex vsu loquentium sint eis aliqua nomina accommodata, vt nomen processionis & spirationis; quæ magis videntur significare actus notionales, quam relationes. Et ex hac tandem differentia sequitur alia, nimirum quod persona procedens per actum intellectus proprijs gaudeat nominibus; ea verò quæ procedit per actum voluntatis & per modum amoris, non habeat proprium nomen, sed ex vsu scripture sit ei nomen hoc Spiritus S. accommodatum. Secundo probatur conclusio afferendo causam conuenientie. Et quoniam nominis accommodatio duo præexigit in nomine accommodato, scilicet communitatem propriæ suæ significationis, & affinitatem siue conuenientiam quandam cum re, siue persona cui accommodatur vt proprium; idcirco ex utroque capite probat S. D. congruentiam accommodationis huius nominis Spiritus S. respectu persone procedentis per modum amoris; Et primo ex communitate per dictum Augustini 15. de Trinitate capit. vndecimo; Secundo ex affinitate significationis cum proprijs Spiritus sancti tali argumento. Nomen Spiritus in rebus corporeis impulsionem & motum significat, & proprium est amoris vt impellat & moueat voluntatem amantis in amatum: & sanctitas illis rebus attribuitur, quæ in Deum ordinantur; at persona diuina procedit per modum amoris, quo Deus amatur; ergo conuenienter Spiritus sanctus nominatur. Prima propositio quo ad primam partem probatur; quia flatum & ventum, quæ impulsio quædam est, spiritum vocamus; cetera relinquuntur vt nota.

Naz. in 1. part. D. Th. tom. 2.

Expositio Textus.

CIRCA primam probationem conclusionis, quo ad necessitatem accommodationis huius nominis Spiritus S. legenda sunt ea quæ supra notauimus q. 27. a. 3. & controu. 1. ex D. Th. infra q. 37. a. 1.

Pro secunda verò probatione legendus est D. Thom. in 1. dist. 10. q. 1. a. 4. vbi significationem huius nominis spiritus explicat diligenter & in responsos. ad 4. rationem affert, cur spiritui sanctitas sit adiuncta. De qua vocalius disserit S. Tho. in compendio Theologiae capit. 45. & sequentibus, vbi

B sic ait; Est enim sciendum, quod cum bonum amatum habeat rationem finis; ex fine autem motus voluntatis bonus vel malus reddatur: necesse est, quod amor quo ipsum summum bonum amatur, quod Deus est, eminentem quandam obtineat bonitatem, quæ nomine sanctitatis exprimitur: siue dicatur sanctum quasi purum secundum Græcos; quia in Deo est purissima bonitas ab omni defectu immunis; siue dicatur sanctum, id est firmum secundum Latinos; quia in Deo est immutabilis bonitas; propter quod omnia, quæ ad Deum ordinantur, sancta dicuntur. Sicut templum, & vasa templi, & omnia diuino cultui mancipata. Hæc ibi D. Thom.

Legendus est præterea D. Aug. lib. 15. de Trin. cap. sextodecimo, vbi latè & subtiliter de hac materia disserit. Suarez lib. vndecimo de Trinit. capit. 1. quædam notat de hoc nomine Spiritus S. quæ desumpsit ex D. Tho. locis sup. citatis.

C Quærit hoc in loco Iauellus: an nomen hoc Spiritus S. in aliquo sensu sit nomē proprium alicui persone, ex suo proprio significato, & nō solum ex accommodatione? & respondet D. Tho. hic ad 2. affirmare nomen esse proprium diuine persone ex proprio significato, si Spiritus S. intelligatur quasi spiratus; & quando Diuus Thomas id videtur negare, sumit nomen Spiritus, prout dicitur à spiritualitate vel immaterialitate.

Dubium tale, & eius solus.

D Sed falsa est (vt arbitror) hæc expositio, & contra mentem D. Thom. Nam primò conclusio D. Thom. planissimis verbis hanc interpretationem excludit: deinde contra eam clamat totus articulus discursus; & singulariter secunda conclusionis probatio, quæ de nomine Spiritus loquitur, prout impulsio quædam voluntatis est. Denique secum pugnat hæc expositio; nam cum nomen, Spiritus, non nisi à spiritualitate & immaterialitate dicatur, vt patet ex responsione ad primum, & ex primo sententiarum, si secundum hanc rationem non est proprium nisi ex accommodatione, nullo vnquam alio modo poterit esse proprium. Verba autem illa D. Thom. ad secundum: Potest autem intelligi in nomine aliqua relatio, si Spiritus sanctus intelligatur quasi spiratus, intelligenda sunt supposita nominis accommodatione. Nam ea supposita, si Spiritus S. intelligatur, quasi spiratus non solum significabitur persona, quasi per modum absoluti: sed etiam significabitur formaliter vt relatio subsistens; sicut hoc nomine pater significatur formaliter relatio subsistens.

Denique nota correlarium Magistri Porri cum eiusdem explicatione responsionis ad tertium argumentum D. Thomæ.

R. ARTI-